

Pabat A. A. Modern problems and trends in the world energy

In the article the modern condition of the world power industry are explored, the structure of global energy consumption are analyzed. The necessity to diversify the supply of traditional energy sources are proved and promising development of renewable energy. The expediency and prospects of the development of renewable energy sources are justified.

Keywords: energy, trends in energy space, resource and raw problem.

Дата надходження до редакції: 31.03.2015 р.

Рецензент: д.е.н., професор Борисова В.А.

УДК 338.3.01

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТЕХНОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕДЕТЕРМІНОВАНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

Я. Г. Панухник, аспірант, Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

У статті обґрунтовано технологічну концепцію управління промисловим підприємством, яка, на відміну від нормативно-правового та інтуїтивно-ситуаційного підходів, передбачає застосування системи взаємозалежних економічних інструментів, що реалізуються через сукупність управлінських технологій, які, в свою чергу, використовують низку спеціальних управлінських процедур. Доведено, що ця система може бути представлена як технологічна мережа.

Ключові слова: технологічне управління, промислове підприємство, економічний розвиток, концепція комплексного управління.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Враховуючи діалектику модернізації технологій управління підприємством як необхідного прояву ефективного розвитку, дослідження цього процесу повинно базуватися, з одного боку, на методологічному апараті, напрацьованому теоретиками економічного розвитку та модернізаційної концепції, а з іншого — на формуванні сучасних концептуальних засад управління розвитком підприємствами, які би відповідали критеріям інноваційності та економічної ефективності.

Опрацювання нарбок класиків та сучасників модернізаційної теорії дозволяє стверджувати, що в світовій науці дещо мало уваги приділяється питанню необхідності модернізації управління економічним розвитком, зокрема його активної частини — управлінських технологій. На нашу думку, саме модернізація управління повинна бути вихідною точкою модернізації будь-якої системи, зокрема й економічної.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичним аспектам стратегічного планування та управління присвячена значна кількість досліджень як зарубіжних, так і вітчизняних вчених.

Зокрема, активно працювали над формуванням дефінітивного апарату стратегічного управління представники Гарвардської школи бізнесу — А. Чандлер і К. Ендрюс [1, 2]. Ключового значення в економічній теорії стратегічного планування та управління набули праці І. Ансоффа. Він, зокрема, визначає стратегію «як набір правил для прийняття рішень, яким організація керується у своїй майбутній діяльності» [3].

Цікаві позиції описані в праці К. Мінцберга «Зліт і падіння стратегічного планування» [4], які поєднують процеси стратегічного управління та

планування й знаходять взаємозалежності між ними.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Проте, все ж залишається недостатньо розробленість проблем теоретичного обґрунтування та практичного вдосконалення стратегічного управління на основі формалізованого та неформалізованого планування, що вимагає подальшого дослідження теоретичних дискусій з цього приводу.

Також, невирішеною залишається проблема побудови такої системи управління промисловим підприємством, яка б максимально відповідала умовам недетермінованого економічного середовища та дозволяла підприємству абсолютно повно використовувати власні потенціали розвитку.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування концептуальних засад процесів технологічного управління розвитком промислового підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Узагальнення зарубіжного й вітчизняного досвіду функціонування суб'єктів економічної діяльності дозволяє виокремити декілька підходів до формування концептуальних засад управління розвитком промислових підприємств:

1) нормативно-правовий.

Даний підхід базується на реалізації управлінських впливів суб'єктів управління на основі інструкцій, алгоритмів, приписів. Він характеризується надмірною консервативністю, негнучкістю та неможливістю швидко адаптувати параметри функціонування підприємства до мінливих умов зовнішнього середовища;

2) інтуїтивно-ситуаційний.

Цей підхід характеризує управління підприємством, що реалізується на основі хаотичного точкового використання окремих управлінських важелів без достатнього методологічного обґрунтування на основі інтуїції. Він може бути виправданим в короткий часовий проміжок, однак з огляду на довгострокову перспективу є надзвичайно ризиковим;

3) технологічний.

Даний підхід передбачає управління економічним розвитком підприємства на основі застосування системи економічних інструментів менеджменту, що реалізуються через сукупність управлінських технологій, які, в свою чергу, пе-

редбачають використання низки спеціальних управлінських процедур.

На нашу думку, власне цей підхід найбільше відповідає сучасним умовам з огляду на необхідність модернізації управління розвитком промислових підприємств. Також слід звернути особливу увагу на роль і якість планування в стратегічному управлінні підприємством як окремої функції менеджменту [5].

Підхід до управління економічним розвитком підприємства, що базується на принципах менеджменту, відповідає якісно новим вимогам часу, що наділяє його певними характерними ознаками (рис. 1).

Рис. 1. Характерні ознаки концепції управління економічним розвитком підприємства, що ґрунтується на принципах менеджменту

Джерело: власна розробка автора

Метою управління його розвитком, відповідно до цього підходу, є забезпечення інвестиційної привабливості через використання факторів, що визначають конкурентні переваги підприємства, зумовлюють його конкурентоздатність у порівнянні з іншими підприємствами.

Концепція технологічного підходу до управління економічним розвитком підприємства ґрунтується на тому, що інструментарій менеджменту є комплексною системою технологій реалізації економічних інструментів, яка формує технологічну мережу (рис.2).

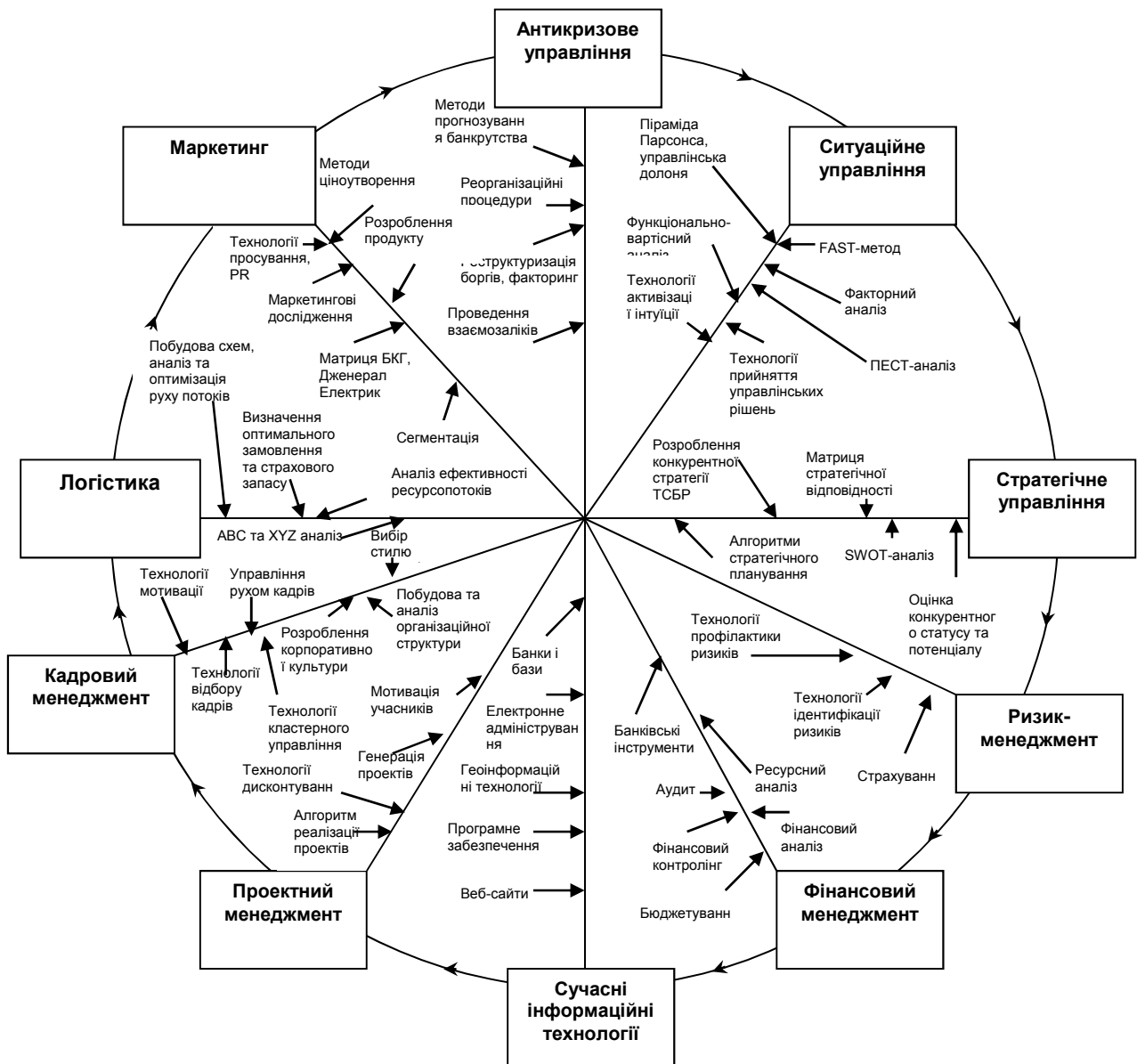

Рис. 2 Технологічна мережа спеціального економічного інструментарію управління розвитком промислового підприємства

Джерело: [11]

Як бачимо, економічні інструменти управління економічним розвитком промислового підприємства знаходяться в тісному технологічному зв'язку та взаємозалежності.

Розроблення технологічної концепції управління економічним розвитком підприємства приладобудування — одне з актуальних теоретичних та практичних завдань сучасного менеджменту. В контексті цієї концепції забезпечити скоординованість розвитку всіх складових підприємства можна лише на основі застосування комплексного підходу.

Під управлінням комплексним розвитком підприємства слід розуміти управління взаємно-узгодженими, скоординованими за ресурсами та термінами програмами (проектами) розвитку всіх його функціональних сфер.

Таке управління має проводитися

відповідно до визнаних пріоритетів розвитку підприємства, а також узгоджуватися з муніципальними програмами економічного розвитку територій.

У кожному підприємстві управління його економічним розвитком може бути організоване по-різному (залежно від ресурсів та складності завдань, що вирішуються). Однак, можна виокремити деякі загальні для всіх особливості цього процесу.

Зокрема, яким би безперервним не видавався економічний розвиток та відповідно управління ним, загальна принципова особливість процесу управління розвитком підприємства — його циклічність. Головними чинниками циклічності вказаного процесу є: фінансовий процес, період повноважень виборних органів управління підприємством, великі інвестиційні проекти,

особливості організаційної культури.

Всі процеси управління комплексним економічним розвитком підприємства мають відбуватися синхронно, накладаючись один на одного.

Отже, для того, щоб змоделювати загальний процес управління, необхідно врахувати взаємозв'язки між цими процесами. Таке завдан-

ня може бути вирішене з використанням схеми комплексного управління економічним розвитком підприємства на основі врахування взаємозв'язків основних управлінських процесів на різних етапах діяльності управлінських підрозділів, яку можна представити наступним чином (рис. 3).

Етапи управління	Стратегічне планування	Фінансове планування	Управління власністю	Інвестиційна політика
Прогностичний	Аналіз об'єкту управління	Інвентаризація фінансових ресурсів підприємства	Інвентаризація майнових ресурсів підприємства	Загальна оцінка інвестиційного клімату та інвестиційного потенціалу підприємства
Визначення цілей та пріоритетів	Визначення основних напрямків розвитку підприємства	Вартісна оцінка пріоритетів розвитку підприємства	Вартісна оцінка майнових ресурсів підприємства	Ранжування завдань за можливістю залучення зовнішніх ресурсів
Визначення основних форм та методів реалізації завдань	Балансування цінності пріоритетів та ресурсів, ранжування завдань, визначення послідовності їх здійснення	Формування фінансового плану реалізації пріоритетів. Формування та затвердження поточного бюджету.	Визначення форм використання майнових ресурсів підприємства. Ранжування власних ресурсів за методами використання	Ранжування ресурсів та формування інвестиційних планів та програм
Реалізація планів та програм	Поточний контроль ефективності обраних пріоритетів та їх корекція.	Поточний контроль та корекція виконання фінансового плану	Поточний контроль за ефективністю використання власності	Координація та контроль за здійсненням інвестиційних проектів
Оцінка результатів	Аналіз змін, що відбулися в об'єкті управління	Інвентаризація фінансових ресурсів, оцінка ефективності витрат	Інвентаризація майнових ресурсів, оцінка ефективності їх використання	Оцінка ефективності інвестиційних проектів

Рис. 3. Схема комплексного управління економічним розвитком підприємства на основі взаємозв'язку управлінських технологій

Джерело: власна розробка автора

Такий підхід дозволяє простежити мотивацію, що домінує на кожному з етапів при проведенні певного управлінського процесу. Це дозволяє чітко визначити, до компетенції якого суб'єкту управління відноситься кожен етап, а також розписати послідовність управлінських дій та їх внутрішні процедури.

Так, наприклад, аналізуючи схему за горизонталлю (див. рис. 3), можна уявити сутність кожного етапу і послідовність дій. Розглядаючи його за вертикаллю, можна простежити часові параметри здійснення певної управлінської операції. Групуючи відповідні графи, можна побачити основну мотивацію на кожному етапі, а отже, визначити роль кожного суб'єкту управління в здійсненні основних управлінських дій щодо розвитку підприємства приладобудування.

Пріоритетними напрямками формування та реалізації концепції комплексного управління розвитком промислового підприємства на основі технологічного підходу, мають бути:

- підвищення ефективності його функціонування, збільшення на цій основі прибутку;
- ліквідація диспропорцій в структурі господарської діяльності; підтримка підприємницької

ініціативи;

- комплексний розвиток виробничої інфраструктури.

Всі розглянуті елементи концепції комплексного управління економічним розвитком підприємства мають становити певну цілісність, бути складовими частинами системи стратегічного управління вказаними процесами та перебувати у взаємозв'язку один з одним. Так, зміна цілей системи може призвести до трансформації концептуально-інструментальної підсистеми, еволюція концепцій та інструментів спричинить модифікацію організаційно-функціональних механізмів та інформаційних ресурсів.

Тому управління процесами економічного розвитку промислового підприємства має здійснюватися системно, шляхом моніторингу змін, що відбуваються в різних компонентах системи, з урахуванням того, як зміни однієї складової позначаться на інших його складових.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, реалізація технологічної концепції до управління підприємствами повинна враховувати ситуаційний підхід, що пов'язовно із нестабільніс-

тю чинників зовнішнього економічного середовища їх функціонування й розвитку.

Вихідними умовами забезпечення імплементації технологій управління підприємствами в діяльність суб'єктів управління цим процесом мають стати: дотримання принципу ефективності управління, корпоратизація, формування належного ресурсного забезпечення, підвищення професійного рівня суб'єктів управління.

Технологічна концепція сприятиме реаліза-

ції конкурентних переваг підприємств приладобудування, що в роботі запропоновано оцінювати з урахуванням їх конкурентоздатності та конкурентного потенціалу, які визначають їх інвестиційну привабливість, на основі використання системи технологій управління.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка механізмів імплементації теоретичних концепцій в практичний напрям роботи промислових підприємств України.

Список використаної літератури:

1. Chandler A. Strategy and Structure / A. Chandler. – Cambridge, MIT Press, Mass., 1962.
2. Andrews K.R. The concept of corporate strategy / Andrews K.R. – Homewood, 1971. – 245 p
3. Ансофф И. Стратегическое управление [Текст]: пер. с англ. / И. Ансофф. М.: Экономика, 2005. – 306 с., с. 27
4. Мінцберг Г. Зліт і падіння стратегічного планування / Г. Мінцберг. – К.: Вид. О. Капусти (Підрозділ агенції "Стандарт"), 2008. – 412 с.
5. Маркович І. Теоретичне дослідження ролі планування в стратегічному управлінні підприємством [Електронний ресурс] / І. Маркович // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2012. — Вип. 2 (7). — С. 125-131. — Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12mibsup.pdf>
6. Філіппова С.В.Методологія управління трансформаційними процесами в промисловому виробництві: дис... доктора екон. наук: 08.07.01 / С.В. Філіппова. — О., 2006.- 20 с.
7. Глобальний конкурентний простір: Монографія / О.Г. Білорус та ін.: Кер авт.колективу і наук ред.О.Г.Білорус. – К.:КНЕУ, 2007. – 680с, С.360
8. Корпоративні структури в національній інноваційній системі України / За ред.д-ра екон.наук Л.І. Федулової. – К.: вид-во УкрІНТЕІ.- 2007.-812с, С.78
9. Лапин Е.В. Оценка экономического потенциала предприятия: Монография. – Сумы: ИТД "Университетская книга", 2004. – 360 с.
10. Sanchez R. Modularity, flexibility, and knowledge management in product and organization design / R.Sanchez, J.Mahoney // Strategic Management Journal 17 (Winter Special Issue), 1996.- pp. 63–76.
11. Монастирський Г. Л. Модернізація технологій управління економічним розвитком територіальних спільнот базового рівня в умовах трансформаційних змін в Україні : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03 / Г. Л.Монастирський / Терноп. нац. екон. ун-т. — Т., 2011. — 40 с.: рис., табл.
12. Монастирський Г. Модернізація технологій управління економічним розвитком міста на принципах менеджменту / Г. Монастирський // Схід. — 2012. — № 1 (115). — С. 71-76.

Панухник Я. Г. Концептуальные основы технологического управления развитием промышленных предприятий в условиях недетерминированной экономической среды

В статье обоснована технологическая концепция управления промышленным предприятием, которая, в отличие от нормативно-правового и интуитивно-ситуационного подходов, предусматривает применение системы взаимосвязанных экономических инструментов, реализуемых по совокупности управленческих технологий, которые, в свою очередь, используют ряд специальных управленческих процедур. Доказано, что эта система может быть представлена как технологическая сеть.

Ключевые слова: технологическое управление, промышленное предприятие, экономическое развитие, концепция комплексного управления.

Панухник Я. Г. Conceptual bases of technological management development of industrial enterprises in non deterministic economic environment

The article substantiates technological concept of industrial enterprise management which oppositely to regulatory and intuitive-situational approaches, envisages to apply the system of interconnected economic instruments which are implemented on set of management technologies. These technologies use special administrative procedures. The author proves that this system can be represented as a technological network.

Keywords: technological management, industrial enterprise, economic development, the concept of integrated management.

Дата надходження до редакції: 31.03.2015

Рецензент: к.е.н., професор Жмайлов В.М.